

اخبار مراکز علمی

پیش اجلاس به «نا کارآمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی» برگزار می شود
پیش اجلاس به «نا کارآمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی» به همت معاونت پژوهشی دانشگاه اصفهان و دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی ها برگزار می شود. در این نشست علمی که توسط دکتر فیاض انوش ارائه می شود؛ آقای دکتر علیرضا ملای توتانی، آقای دکتر محمد مرادی خلج، خانم دکتر زهرا احمدی به عنوان داور و آقای دکتر اصغر منتظرالقائم، آقای دکتر سید مهدی امامی، آقای دکتر شهاب شهیدانی به عنوان ناقد حضور خواهند داشت. علاقه مندان جهت شرکت در این نشست علمی می توانند روز چهارشنبه ۵ اسفند ماه ۱۳۹۴ از ساعت ۱۳:۰۰ به تالار امام دانشکده زبانهای خارجی دانشگاه اصفهان مراجعه نمایند.

کرسی ترویجی «دولت و ملت در فلسفه سیاسی امام خمینی (ره)» برگزار شد

کرسی ترویجی «دولت و ملت در فلسفه سیاسی امام خمینی (ره)» با ارائه دکتر مهدوی زادگان در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی برگزار شد. مهدوی زادگان در ابتدای این نشست با بیان اینکه فلسفه سیاسی دانش توجیه عقلانی از نظام سیاسی مطلوب است، گفت: مراد از توجیه عقلانی اعم از تطبیق عقل (روش) و موضوعیت عقل (موضوعیت) است. بنابراین، وقتی عالم اسلامی به نحو عقلانی نظام سیاسی مطلوب را از کتاب و سنت استنباط می کند؛ کار او در حوزه فلسفه سیاسی قرار می گیرد. چنان که امام خمینی (ره) تبیین عقلانی نظام سیاسی اسلام را به هر دو روش طریقی و موضوعی انجام داده است. وی افزود: امام خمینی (ره) در اثبات نظام سیاسی مبتنی بر ولایت فقیه، هم به عقل ارجاع داده است و هم از معبر عقلانی وارد کتاب و سنت شده است. از دیدگاه ایشان، حکومت جزء اصول بنیادین اسلام است. به طوری که مسلمان با انکار آن گرفتار کفر حقی می شود. حکومت اسلامی مقتضای دو وصف مالکیت و حاکمیت مطلقه خداوند است. چنان که عقل سلیم خداوند راز هدایت عاری از حکومت منزه می داند. بر همین اساس، امام خمینی (ره) هر گونه نظام سیاسی عرفی را اعم از نظام های سلطانی (صفویه) و مدرن (نظام رضائیان و آنتورکی غربی) نامشروع می داند. حکومت نامشروع، حکومت طاغوت است. این استاد دانشگاه تصریح کرد: به عقیده امام خمینی (ره) نظام سیاسی اسلام مبتنی بر اصل امامت است و حاکمیت ولی فقیه عبارت از استمرار اصل در عصر غیبت معصوم (ع) است. بر این اساس، از نظر ایشان حکومت مشروع در اسلام عبارت از حکومت ولایتی است. ولایت از آن خدا و رسول (خاص) و اولوالامر یا علمای راستین خداست. وی در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه از جمله بحث های اساسی در فلسفه سیاسی جایگاه و رابطه دولت و ملت در نظام سیاسی مطلوب است، گفت: فیلسوفان سیاسی در تبیین این مسأله از دو گانه های مختلفی بهره می گیرند. در اینجا حق و جهل مورد این دو گانه ها اشاره می شود: ۱- دو گانه حق و تکلیف؛ ۲- دو گانه مشروعیت و مقبولیت؛ ۳- دو گانه غلبه و ارادت؛ ۴- دو گانه قرارداد و طبیعی. مهدوی زادگان تصریح کرد، ویژگی فلسفه سیاسی امام خمینی (ره) در پرداختن به این مسأله جامعیت آن است. ایشان در مباحث فلسفه - کلامی خود این چهار دو گانه را مد نظر داشتند. از بررسی نظرات ایشان می توان جایگاه دولت - ملت در نظام ولایتی را این گونه تصویر کرد که از جهت دو گانه حق و تکلیف، تلقی است و از جهت دو گانه مشروعیت و مقبولیت، تفکیکی است و از جهت دو گانه غلبه و بیعت بر اصل بیعت است و از جهت دو گانه قراردادی و مطلقه بر وجه مطلقه است. وی در جمع بندی پایانی این نشست تأکید کرد: بر اساس جدول فوق می توان چنین نتیجه گرفت که در اینجا دولت - ملت در نظام سیاسی ولایتی در حد اعلی؛ در نظام سیاسی مدرن در حد اوسط و در نظام سیاسی سلطانی در حد اننی دیده شده است. به همین خاطر است که امام خمینی (ره) مکرر می فرمودند مردم سالاری واقعی در حکومت اسلامی است.

در شماره آینده می خوانیم:

گزارشی از نخستین پیش اجلاس کرسی نظریه پردازی در دانشگاه گیلان

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد ناصر سقایی ری را

کرسی های نظریه پردازی موتور محرک و مشوق علم و دانش در کشور است

دانشگاهی دارند و هم با علوم حوزی آشنایی خوبی دارند. این موضوع سبب شده تا توان این موسسه در ارائه نظریات و نقد نظریات توان مضاعف و بی نظیری باشد. البته ما ادعای کنیم، این را بر اساس بازخوردهایی که سایرین در مواجهه با فارغ التحصیلان و اساتید این موسسه داشته اند ابراز می دارند.

بر این اساس کدام اهداف و مأموریت های این مؤسسه برای کمک به علوم انسانی اسلامی محقق شده است؟

اهدافی که محقق شده، کادرسازی علوم انسانی اسلامی برای سایر مؤسسات است. تا کنون مؤسسات زیادی برای کمک به علوم انسانی تأسیس شده که عمده آنها توسط فارغ التحصیلان و یا با کمک دانش آموختگان این موسسه بوده است. در مجموع مؤسسه توانسته در راستای اهداف، برای مراکز و نهادهای آموزشی و پژوهشی کادرسازی کرده و این از برکات وجودی حضرت آیت... مصباح است که در نوع خودش بی نظیر هستند.

در مؤسسه امام خمینی تا کنون چه اقداماتی برای ترویج زمینه های نظریه پردازی صورت گرفته و چند کرسی برگزار شده است؟

مؤسسه امام خمینی همکاری و مرادات خوبی با دبیرخانه کرسی های نظریه پردازی دارد و ملاحظاتی هست که با مسئولین هیأت حمایت داشته ایم با استقبال مواجه شدیم. همچنین آئین نامه مربوط به حمایت از صاحبان طرح و نظریه های موفق در اینجا تصویب شده و نظریه هایی که تصویب شده براساس مقررات این دبیرخانه بوده است. طی این مدت همکاری نیز سه پیش کرسی نظریه پردازی برگزار شده و ۲۲ کرسی ترویجی نیز اجرا گردید. علاوه بر این ۱۰ کرسی دیگر نظریه پردازی نیز در دستور کار داریم که از این بین ۵ عنوان نهایی آن ها مشخص شده و ۵ عنوان دیگر در دست برگزاری است.

چه مشوق هایی را برای جذب نظریه پردازان مفید و چه اقداماتی را در این مسیر آسیب رسان ارزیابی می کنید؟

به نظرم ساده سازی و روان سازی این فرایند می تواند کمک حال پژوهشگران باشد. وقتی که کار آسان تر و روان تر انجام بشود و بخشی از کار را نهادهای که دست اندرکار است بر عهده بگیرند، اینها کمک می کند تا این کارها بهتر انجام شود. وقت یک محقق را نباید بگیریم که درگیر کارهای اجرایی و اداری شود. اگرچه سخت گیری بر محتوا بسیار عالی است و هرچه نقدها جدی تر باشد برون داد بهتری خواهیم داشت. بنابراین در اجرا باید از سیستم های کارآمد استفاده شود و در محتوای علمی تساهل و تسامح صورت نگیرد اما نباید این سخت گیری هم طوری باشد که خود را از نظریات و تجربیات اساتید محروم کنیم. که جمع این دو کار کمی مشکل است. برگزاری پیش اجلاس ها اقدام بسیار خوبی است که سبب میشود نظریات در آزمون نقد و نظر قرار بگیرند. بدین منظور از تجربیات سایر کشورهای موفق نیز می شود الگوبرگیزی کرد که چگونه آنها مکانیسم های اجرایی خود را تعیین کرده اند که دست و پا گیر نباشد.

اخبار دبیرخانه

طرحنامه نظریه «انگیزه نهضت حسینی، احیای امامت الهی» بررسی شد

جلسه شورای علمی کرسی علوم اجتماعی با ارائه طرحنامه نظریه «انگیزه نهضت حسینی احیای امامت الهی» برگزار شد. بنا بر آنچه در طرحنامه آمده، مسأله اصلی پژوهشگر، انگیزه و هدف امام حسین (ع) از نهضت عاشورا است و خود معتقد است که هدف اساسی ایشان احیای (Ahya) امامت الهی بوده که در جامعه اسلامی در حال به فراموشی سپرده شدن بوده است. صاحب طرحنامه از شش نظریه رایج در میان علمای شیعه و فضلا و حوزویان نام می برد و معتقد است نظریه های که خود مطرح کرده می تواند به رفع کاستی ها و گسست های دیگر نظریات کمک کند. وی می نویسد: در این شش نظریه بر برخی از جنبه های اهداف امام حسین (ع) مانند تشکیل حکومت، شهادت طلبی، امر به معروف و نهی از منکر و تشکیل حکومت، شورش علیه بزید و اصلاح امت اشاره شده، در حالی که با احیای امامت الهی تمامی ایده های اسلامی همچون حکومت، ایجاد عدالت، پیاده شدن احکام الهی و امر به معروف و نهی از منکر احیا می شوند. نویسنده مدعی است که این نظریه با متدولوژی بررسی علمی پدیده ها و نهادهای سیاسی به روش توصیفی تحلیلی حاصل شده و در این بررسی تبیین و تحلیل حوادث تاریخی و سخنان امام حسین (ع) بوده است. وی در بیان اصول نظریه خود به «تداوم امامت» و وصایت انبیا از آدم تا نوح و ابراهیم و خاتم پیامبران، از دیدگاه شیعه» اشاره کرده و می نویسد: با توجه به این که این روند هیچگاه قطع نخواهد شد، در نتیجه پس از رسول الله (ص) این روند در امام علی (ع) و سپس ۱۱ نفر از فرزندان و نسل او تا ظهور قائم تداوم خواهد یافت. او با واسطه قرار دادن این نکته که وصایت اساس نظریه فقه سیاسی و اندیشه سیاسی شیعه در امر امامت و رهبری را شکل می دهد، و با شاهد آوردن تلاش های پیامبر اکرم (ص) در تبیین تئوری امامت و طرح جانشینی خود در غدیر خم، از آن باور کلامی جهت تبیین نظریه اش بهره می برد. نویسنده معتقد است محققان گذشته به سیر روند اندیشه سیاسی شیعه از قرآن و سخنان رسول الله (ص) و امام علی (ع) و حضرت زهرا (س) و امام حسن (ع) و امام حسین (ع) توجه نکرده اند؛ لذا به تبیین دقیق دست یافته اند. وی می افزاید: پس از رحلت رسول خدا (ص) شکل گیری نظام خلافت اسلامی، امام علی (ع) و حضرت زهرا (س) و امام حسن (ع) و امام حسین (ع) هر کدام بر حسب شرایط اجتماعی به احیای امامت الهی پرداختند و امام حسین (ع) نیز از هنگام خروج از مدینه و در برابر ولی آن شهر، سپس در پاسخ کوفی ها و در نامه به شیعیان بصره و سپس در برابر سپاه حر و در سخنرانی های خود در کربلا به تبیین جایگاه امامت الهی و مشروعیت خود برای اداره سیاسی جامعه اسلامی می پردازند و از رژیم اموی سلب صلاحیت می کنند. صاحب طرحنامه در بخش دیگری از مدعای خود آورده است: «به خوبی واضح است که با شرایط اجتماعی و سیاسی موجود جامعه اسلامی سال ۶۰ هجری ایجاد یک حکومت دینی امکان پذیر نبود زیرا امام حسین (ع) امکانات کافی برای چنین کاری نداشت و عمال رژیم اموی بر عراق، ایران، یمن، شام و افریقا کاملاً سیطره داشتند و ابن عباس و عبدالله بن جعفر و عبدالله بن سبطه عدوی همدار کشته شدن آن حضرت را داده بودند.» او ادامه می دهد: به همین سبب امام حسین (ع) به دنبال احیای اندیشه امامت الهی بودند تا جامعه اسلامی پذیرای امامت الهی گردند و مقبولیت سیاسی در کنار مشروعیت دینی برای آن حضرت حاصل شود و امام بتوانند نهضت اصلاحی خود را آغاز کنند.

بنابراین در این گزارش، اعضای شورای علمی کرسی علوم اجتماعی پس از بررسی طرحنامه و گفتگو درباره ابعاد مختلف نظریه، با تعیین ارزیاب، تصمیم گیری نهایی درباره این نظریه را منوط به اظهار نظر ارزیاب محول کردند.

شناسنامه

مدیر مسئول: عبدالعزیز خسروپناه
سرمدبیر: مصطفی اسماعیلی
مدیر اجرایی: علی اکبر مسگر
هیأت تحریریه: مرتضی کمیحانی، ابوالفضل صامیان گرجی
نشریه خبری (نظر) به صورت هفتگی توسط هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی نقد و مناظره منتشر می شود، منتظر دریافت اخبار شما جهت درج در این نشریه و همچنین پیشنهادات و انتقادات سازنده شما هستیم.
شماره تماس: ۰۲۱-۶۱۳۵۲۲۴۴
nazar.korsi.mag@gmail.com